

TELEGRAFUL ROMANU.

Telegraful ese de două ori pre septembra: Dumineca și Joi. — Prenumeratia se face în Sabiu la expeditiunea foie pre afara la c. r. poste cu banii gât prin scriitori francati, adresate către expeditura. Pretiu prenúmeratii unei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

N° 13 ANULU XXI.

Sabiu, in 15/27 Februarie 1873.

tru celelalte părți ale Transilvaniei pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri străine pre anu 12 1/2, anu 6 fl. Inseratele se plătesc pentru întâia óra cu 7 cr. sirulu, pentru a doua óra cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Parastasu

pentru

Emanuil Gojdu.

Dumineca s'a serbatu in biseric'a din cetea nostra solemnulu parastasulu pentru nemuritoriu fundatoru alu românilor Emanuil Gojdu, dupa celebrarea Stei liturgie. Pre on. P. protopresbiteru alu Sabiului I, directoru si profesoru alu Seminariului archidicesanu Ioanu Hanni'a a rostitu o cuventare ocasiunale, prin carea a inaltiatu meritele barbatului testatoru si a aretatu bunetâtele ce are sa le astepte națiunea si biseric'a dela marinimositatea fundatorului, a cărui parastasu s'a celebrat. Ni spune ca dupa sciri aprópe de tota positivitatea capitalulu remas de E. Gojdu pâna acum a crescutu la o jumetate de milionu, ca se imparte din a treia parte a percentelor stipendie, in suma de mii de fl. si ca in 150 de ani tota fundatiunea, dupa calculii aproksimativi are sa creasca la 12—15 milioane fl. v. a.

Asi credemu ca rugaciunile inaltiate pentru raposatulu testatoru voru imbucurá susfletulu lui in loculu celu de verdétia, in loculu celu de odihna, in loculu de unde au fugitul tota duerea si suspinarea, iera memori'a lui va fi eterna la toti români acum si in seculii viitori!

Dupa „P. N.“ in loculu ministrului de interne W. Toth, carele se retrage dela oficiulu de ministru din cause sanitarie, va urmá contele Szapáry.

Delegațiile suntu convocate pre 2 Aprile a. c.

„Mont. Rev.“ scrie: In jumetatea prima a septembriei trecute se întâlnira in Vien'a contele C. Hohenwart, contele H. Clam-Martinitz si baronulu Paulu Senyey la conferinta si indata dupa conferinta cea dinși continuara svaturile loru la contele Fr. de Falckenhayn. Domnii inse nu si ajunsera scopurile si se convinsera ca inca nu li-a sositu tempulo; ei au disparut din residintia asi de fără steameru dupa cum si venisera.

Epistola deschisa.*)

Clusiu, 14 Februarie 1873.

Prea stimate domnule redactoru! Vediendu din nr. 6, esitu la 2 Febr. a. c. alu „Telegraful Rom.“ ca a-ti binevoit u luá notitia — si inca eu nisce termini pentru mine forte magulitoru — despre o epistola privata, ce la anulu nou amu transmisu cătra unu amicu bunu, me grabescu a-ti esprimé multiamit'a-mi cordiala.

Dara in epistol'a aceea eu amu fostu vorbitu si despre alte obiecte; deci, déca odata a-ti publicat o participa din ea, m'ali fi deoblegatu inca si mai tare, cându cu o cale a-ti fi publicat si părțile ulteriore mai esentiali ale aceleias, si cându in deosebi a-ti fi avutu bunatate a dà uno estrusu mai detaiat si despre cele scrise de mine in privintia „intrunirei redactorilor“ că apoi acelu estrusu sa sia potutu servire-cum de o basa pentru schimbarea de idei in acesta cestiu.

*) Me rogu si cătra cei-lalți pre stimati domni redactori ai foiloru nostre politice, că sa aiba bunatate a luá notitia despre aceste sîrmodeste cu aceea bunăvointia, cu ce intentiuni adeverate bune si cu ce anima sincera amu scrisu eu acelle.

L. Vajda.

In starea nostra desolata adeca, si cându ne lipsesce de totu o solidaritate in privintia tienutei nostra politice, meditandu si eu despre acea cestiu, ca óre prin ce felu de modalitate amu poté repará scaderile, si cum amu puté medilocí sa devenim ierasi solidari, tari prin „unirea in cugetu si simtiri“? amu ajunsu la acelu resultat, ca pentru de a poté ajunge scopulu si de a poté face posibil a restaurarea statu de adeneu doritei solidaritati — fără carea vomu si pururea debili, nerespectati si vomu remané nisce unelte de jocaria in mâinile altor'a — este in prim'a linia necesariu, oá pr. on. dd. redactori ai foiloru nostra politice române, toti patru insii, sa se adune unde-va cătu de curendo, că sa tieno o consultatiune amicale intre sine despre cestiuile nationali subversante, si se statoréscu si o tactica corespondientoria.

De mai multe luni, si nu tocmai fără rezultat, me nevoiescu a popularisá acesta ideia, altcum in sine forte simpla, dara de care déca s'aru pune in vietia, speru multo efectu prea salutariu. Marturisescu ca amu scrisu si la mai multi alti amici la Brasovu, si la alte locuri in privintia acesta, si le-amu desfisiurat motivele mele pre largu tocmai cu acelui scopu expresu, că convingendu-i si pre ei despre urgent'a necessitate a unei asemenea intruniri, densii inca sa se nisuiasca apoi a ve dobendi la acesta statu pre st. d-vostre, căto si pre ceia-lalți p. on. dni redactori cu cari stau in relatiune mai intimă.

Pre cându dara eu intr'etăta tienu de urgenta o consultatiune a dlor redactori, si totusi ceteșeu din susu laudatulu comunicatul alu pr. st. d-vostre, ca: dela o atare conferinta „nu poteti accepta indreptarea lucrurilor, pâna ce indreptarea nu se va face de alti factori mai normativi si națiunei“ credu ca nu ve ve-ti miră, déca me incumetu a nu lasa fără de vorba acesta reflexiune a d-vostre, parte pentru ca nu potu abdice asi de usioru de sperantia ca dora ve-li schimbă opinionea-ve in asta privintia, parte pentru oá sa nu dea cum-va ansa pasagiulu susu memoratul acea explicare si-nistra, că cum adeca eu indreptarea lucrurilor naționale o a-si accepta singuru numai dela redactiunile foiloru nostre politice.

Eu inca sciu ca are națiunea nostra si „alti factori normativi“. Nici mi-a statu in cugetu nici aceea, că sa propunu, cumca pr. st. d-vostre cu cei-lalți pr. ou. dni redactori intrunindu-ve, sa ne formati unu felu de areopagu, ori unu foru arbitrativo, la judecat'a cărui'a apoi sa se supuna fără mai multa vorba insasi națiunea nostra intréga; dara a-ti fi prea modesti, déca a-ti nega poterea cea mare a foiloru asupra publicului, asupra linisirei, seu esacerbări spiritelor si influiot'a chiaru si asupra formărei opinionei publice. Tocmai pentru ca e unu adeveru reconoscute de comunu ca prin pressa — condusa int'co directiune buna si cu unu tacu corespondentioru — se potu produce multe resultate folositore si favorabile — dicu — tocmai pentru ca recunoscu insemnat'a potere a pressei, dorescu eu din totu susfletulu intre impregnarile de fatia, ca d-vostre cu pr. on. dni redactori sa ve intruniti fără intardiere la o consultatiune.

Sun forte departe prea stimate domnule de acea arroganta, că sa me gerezu că unu criticantu fatia cu redigerea foiloru politice; nici voiescu a trage cătu de potieu la indoieala, cumca scopulu care ve conduce la toii e nobilu, naționalu si patrioticu, afirmu inse cu bona credintia atâta, ca nu odata amu vediu cu mare intristare ca in unele foi române de ale nostre sa'stia stracuratu cându si nisce articli si expresiuni cari aru fi fostu forte bine sa remâna in veci si pururea nepublicate, sa nu vedia lumina nici odata, seu sa iesa in alta modalitate mai corespondintoria cu unu tacu bunu.

Intr'adeveru s'a stracuratu nu odata asemenea scieri, cari necum sa sia servit spre binele naționale si alu patriei, si necum sa sia promovatu restaurarea contilegerezii, dara din contra au datu nutrementu discordiei, au datu ansa la desgustarea de afacerile publice mai multoru ómeni altcum de anima româna, a instrinatul mai tare mai multi si de aceia, cari de-si mai debili de anima, dara s'aru fi potutu inca cu aplecarea unui tactu bunu câstigá si reduce in senzula națiunei; bă au vatematu si au instrinatul si clas'a intréga prin batjocoriri si inca fără dreptu cuvantul pentru vin'a unor'a a tuturoru fără exceptiune cu nisce epitete uriciose; séu au datu ocasiune spre nesericite frecări confessionale desbinându insusi frati de unu sănge si de unu interesu comunu, si irritându animele loru un'a contr'a altor'a.

Nu voiescu sa amintescu aici exemple, pentru ca me ferescu a atinge susceptibilitatea unor prea pretinuti barbati, cari de-si au potutu comite si ei căte o erore că ómeni neinfluibili, dara de altmintera si-an castigatu si multe titluri de dreptu la respectarea din partea națiunei nostra recunoscător; provocau fiindu inse in calea privata sum gata a spune casuri speciale, cându din nisce gresieli (provenite adese-orí poate numai din aceea, ca respectivul domn redactor ori suplentul seu intre ocupatiunile cele multe si urgente au trecutu cu vederea ca ce consecintie rele se potu escă din cutare si cutare articli, séu din aceea ca nu s'a folositu de cerusa rosia de a trage dunga preste nisce expresiuni vatematore, séu pentru ca petronsu fiindu de indignatiune de óre-care intemplare inversiunator, n'a acceptato că sa-i tréca iritatiunea, ci scriindu chiaru sub impressiunea aceea, prea tare s'a apesatui condeiulu) dicu, din nescari erore comise fără voia, fără intentiune rea, numai din lips'a de tactu s'a facutu multe stricaciuni daunóse, si-au imvrabjitu animele, si s'a aprinsu unu focu mare forte destructosu.

Déca nu vomu grigí că astu-feliu de gresieli sa nu se mai iteredie, dicu anevoia vomu repará scaderile nostra; trebuie sa sia cine-va unu prea mare optimistu că se pota spera cumca pre lângă o astu-feliu de procedura ne vomu mai vedea națiunea nostra impreunata in armoniosa fratișca unire.

In zadarun ne vomu mai casni noi ómeni singurateci a medilocí o cointelegera, a aliná spiritele si a restabilis solidaritatea. — Ce edreptu ici si colo vomu poté produce si asi nisce resultate imbucuratore; dara aceste voru remane numainisca efecte sporadice, particulare, si — pâna ce in locu sa capetam unu sprinjnu poternicu din partea presei, acest'a nu se va feri mai tare de aversa oleiu pre jarulu discordie i politice si a urei confessionale — eu unul unu credutu ca vomu poté ajunge o solidaritate adeverata si generala*)

Aceste si mai multe alte respecte suntu acele, prea stimate domnule, cari me impingu, că sa dorescu cu neastemperu a vedé realizata modest'a mea propunere, a ve vedé intruniti spre o consultatiune amicabila.

Redactorii foiloru prea stimati dvostre afara de aceea ca posedeti si cele-lalte insusiri si talente re-curute fără indoieala sunteti si patrioti buni si na-

*) Recunoscu cu viua bucuria, cumca de căteva septembri incocé, nu amu cettu in nici o foia articuli cari sa pota dà nutrimentu urei confessionale. Dee ce riulu că sa potem privi acestu sunnu bunu — că o radia aurorei ueci ere mai frumose!

L. V.

nalisti zelosi. — Manecându din acăsta supozitie, trebuie să fiu convinsu deplinu, ca de scopu aveti toti numai unul și acela-si, adica fericiere a națiunii noastre și a patriei comune. Diferintia nu poate există dărătre dvōstra în privința scopului, ci diverginti mai multu său mai puținu nu mai în privința întrebării ca pre care cale să cu ce felu de modă-litate priuinciose, e de a ajunge mai securu scopu indigilitu?

Stând lucrul asiā, eu din parte-mi — precum spuseam și mai nainte — multe rezultate imbururatore, speru dela o asemenea consultatiune fra-țiescă:

Inainte de tōte speru ca întâlnindu-ve în persoana laolaltă d-văstră pr. st. dni redactori (și scindu ca cătu de daunosu aru fi causei comune, cându cei ce au a conlucră cu poteri unite pentru unul și acela-si scopu, în locu sa fia amici și tovaresi buni, aru nutri ōre-care animositate intre sine) v-a-ti folosi de ocașunea acăstă bine-venita spre a face acea jertfa în interesulu binelui comunu, că deca cum-va v-a-ti afli vătemati unulu prin altulu din trecutu, ve v-a-ti nisui cu tota sinceritatea a ve iertă reciprocamente și a midilocii că să a dispara și umbr'a unei invrasibile dintre dvōstra, asiā ca cându ve ve-ți desparti sa poteti dā mān'a de remasu bonu, că frati și amici adeverati; și n deca cum-va corelationile între dvōstra aru si de o stare natura că nici de cătu nu aru fi cu polinția o reconciliare, și în acestu casu tristu, — ce nu bucurosu o presupunu — ve-ți dā barema reciproca ouenut de onore ca, incătu e possibilu unui omu, ve ve-ți strădui că acăstă inimicitia sa nu ve conduca condeiu cându scrieti pentru publicul cetitoriu, și cumca sorierile foilor redigiate de inimicu personali sa nu recenseati cu preocupatiune provenida din ur'a personale.

(Va urmă.)

Brașovu, 4 Februarie.

Dominule redactoru! Reîntorcendu-me din călitoria facuta în orientu și luându în māna diuariile din patria. Cetiiu în stimabilul d-v. diuariu nr. 5 unu articolu cu Motto: „Perirea tea din tine Israile“, și subserisu de dlu autori cu semnul +.

Deschiderea unei jonctiuni a călei farate dela Sabiu pre Valea Oltului cu Romani'a, o privesc d. + că o ruina a comunelor romane din cercul Sabiuului și Mercuriei care cum dice d-lui astadi facu comerciu de esportu și importu cu Romani'a; și

pre-ōre-care romānu va sustiené o asemenea cale de comunicatiune lu privesc de inimicu de mōrtu alu poporului romānu și de bona voie selavu materialu și spiritualu alu sasilor, și că sa fia bine inteleasu că argumentu aduce:

„Este unu acsiomu de-si nu moralu in sensul strictu alu teologiei, dără practicu alu strategiei ca totu, ce promovedia interesele inimicului meu, deroga — directu său indirectu intereselor mele și ierasi totu ce opacesce pre inimiculu meu in tient'asea, contribuie la progresarea mea“. etc. etc.

Acestu acsiomu singuru dlu + recunoscă că nu e moralu! dără dice ca e practicu in strategie. Acolo se poate, dără ce e practicu in strategie, poate fi ōre practicu și pre terenulu comercialu? din intemplare nu e asiā, și există dela unulu la altulu o diferintă, că dela ceriu la pamentu.

Comerciul și industria care suntu factorii cei mai puternici de a imbogăti o tiéra nu au colori nationale nici politice, nu suntu nici romāni nici sasi, nu suntu nici activisti nici passivisti. Singură coloare de care tiene conto acestu puternicu factor se numesc convenience!! și acesti factori progesédia și gasescu convenientia in lumea comerciala numai și numai prin progresu, prin căile de comunicatiune acomodate dupa spiritulu tempului, și pierde și se nimicesce cându suntu isolati din arteri'a căilor de comunicatiune pre care comerciul pre dī ce merge și-le deschide și si-le afli mai avantagiouse.

Cine nu va recunoscă și va fi petrunsu de acestu adeveru, inainte de a vorbi de viitoru sa faca bine sa se uite la trecutu.

Ca tōte in lume si-au avutu și comerciul starea sea primitiva și in asta stare si-au avutu și elu naturalmente căile sele primitive de comunicatiune.

Nu scie dlu +, ca marele comerciu alu Orientului cu occidentulu pāna mai ieri alalta-ieri se facea pre osie și pre căi, și ca calea care au servit secoli intregi acestui mare comerciu a dōue lumi; au fostu calea Varn'a, Andrianopole, Rusciucu, Giorgiu, Bucuresci, Ploiesci, Brasovu, Sabiu etc. etc.

Nu scie ōre dlu +, ca pre acelu tempu scumpa nostra Transilvania figura in concertulu concessiunilor comerciale a dōue lumi, industria și comerciul patriei noastre luase una aventu imensu, sute de mari firme comerciale figurau pre pietă Sabiuului, ve vorbesce domnulu meu de acestu trecutu alu progresului comercialu, palatele cele mai frumose zidite tōte nu de sasi ci de comerciantii acelui tempu trecutu. Ve vorbesce de acestu tre-

„ortodoxa“, — și astă e mare deosebire intre amendoue. A identifică deci aceste dōue metropolii aru insemnă atât'a, că cându amu dice: d. M. carele e unitu său gr. catolicu e totu-odata și ortodoxu său gr. orientalul. Ori la d. M. și astă aru fi corectu și posibile?

Iată dara, ca documentele prementionate ne arata chiaru, ca v. metropolia nu se numea numai dupa loculu scaonului seu adeca: a „Belgradului“, că și dupa tiéra pentru care eră menita, adeca: a „Ardélu“. Si acestu factu sa nu conturbe intru nemica pro d. M., căci deca consultāmu istoria ne convingemu, ca și alte metropolii se mai numira astu-feliu, adeca dupa tiéra, atâtu in vechime căto si in present. Asiā d. e. metropoli'a din Bucuresci s'a numitu in vechime si se numesc și astadi a „Ungro-Vlachie“, și nu a „Bucuresciloru“, dupa loculu scaonului seu de astadi, nici a „Tergovistei“ dupa loculu resiedintie sele de mai nainte. Asemenea și metropoli'a din lassi, inca se numesc a „Moldovei“ dupa tiéra, și nu a lasiloru dupa loculu scaonului seu de astadi. Astu-feliu numindu-se o altămu in titulaturile insiloru metropoliti respectivi.

Deci pre bas'a documentelor ce ne stau inainte potemă afirmă ca: metropoli'a din cestiu se a numitu meslecatu a Belgradului și a Ardélu, și ieră-si deosebitu cându a Belgradului cându a Ardélu, bă unii metropoliti se titulau și: . . . „și ală partilor tierei ungurescă“ (metr. Varloamu și Teofilo). Si ea s'a numitu asiā cu totu dreptul; căci deca acea metropolia și este dea jurisdicțiunea asupra Ardélu intregu, apoi aci se coprindea totu-odata și Belgradul unde era scaonul ei. Bă mie mi se pare a fi numirea dupa tiéra cu multu mai coresponditor, decăt cea dupa loculu resiedintie; căci scannele adese se mută dupa schimbarea cetătilor metropole, despre ce avem destole.

dara ea e „unită“, pre cându cea vechia a fostu exemplu in istoria, pre cându tiéra său tieriile re-

cute, progresala ce au facutu comunele Resinari, Saliste etc. etc. și deca aru si duratu pāna astodi acea stare patriachala a comerciului unde amu să astadi? și ōre avendu acestu trecutu in vedere nu cugeta dlu + cum stămu astadi?

Astadi mai nu există firma de o casa mare romānu pre pietă Sabiuului, astadi locutorii acestor bogate comune romāne din scaonul Sabiuului și Mercuriei, care toti au progresat pre acelu tempu, astadi departe de a progresă o afirmitu cu durere ca s'au inclinat spre regresu.

Si cugetandu, de unde vine acelu regresu alu industriei și comerciului transilvanu in genero și alo Sabiuului și comunelor romāne din scaonul Sabiuului și Mercuriei in parte, respunsul nu-lu poate nimenea astă deca in prim'a linia:

I. Ca guvernele tierei noastre ne-au tractatuitregu, nu au deschisu comerciului transilvanu la vreme căi de comunicatiune cu tieriile limitrofe, nu au tenu contu de progresulu care l'au facutu alti tieri, deschidiendu-se căi de comunicatiune mai acomodate comerciului.

II. Ca sasii care generalmente posedau in măile loro industria transilvana prin firea loru egistica nu au voitul a tenu contu de progresulu care l'au facutu genoulu umanu și pre terenulu industriei in alte tieri, și inchisi in murii loru chinediesci de sistemul (Zunft) au remas in tōte ramurile de industria stationari precom eră in evul mediul.

Manufacturile transilvane care pre tempula patriarchală figurau pre pietele intregi ale Turciei europene, pre pietele actuale ale Romaniei, au inceputu din dī in dī sa sia respinse de manufacturele tieriilor care au avutu buna vointia a tenu contu de progresulu genului umanu.

Deschiderea călei de comunicatiune pre Danubiu au fostu prim'a lovitura de mōrtu data comerciului și industriei transilvana, acăstă mare arteră de comunicatiune ne-au isolat cu totul din marele comerciu ce-lu intretieneamul intre occidentu și orientu.

Remasii isolati de orientu nu su remas in industriei și comerciului transilvanu altu terenu dacătu Moldov'a, Romani'a mare și Romani'a mică, actual'a Romania libera.

Sa cercetăm acum fazele prin care au trecutu industria și comerciul transilvanu de atunci și pāna astadi chiaru cu Romani'a libera.

Sa luăm de exemplu dōue din principalele orasie comerciale și industriale ale Transilvaniei Sabiuu și Brasovu, sa vedem pentru ce Sabiuu și comunele romāne din tienutulu seu care in epoc'a patriarchala a comerciului eră superi-

mānu totu acele-si. Unu exemplu invederatu despre acăstă ni-lu da ieră-si Romani'a. Aici, fiindu ca Tergovista ociniora eră metropoli'a tieri, și avea si metropoli'a scaonul seu in acestu oras; mai tardiui in se mutându-se regimulu politicu la Bucuresci și devenindu metropoli'a tieri, acestu oras, se mută totu-odata și metropoli'a cu scaonul seu acolo, dura numirea i remase totu a „Ungro-Vlachie“.

Se vede dura din cele dise, ca v. metropolia romāna numita: „a Ardélului“ și are bas'a istorica, și ca autorele „v. metropoliu“, cându o numi astfel remas credinciosu istoriei, nedeneagāndu, bă tocm'a reconoscendu și din parte-si, ca scaonul acelei'a a fostu in Belgrădu seu Alb'a-Iuli'a. Urmediu deoarece aceea invederatu, ca archeorelu bisericu gr. orientali din Transilvania a fostu in dreptul seu nedisputaveru, cându „in 24 Maiu 1855 protestă la regimulu tieri, că metropoliul unitu sa nu aibă titlu de metropoliu aln Alb'e-Iulie'i, de ōre-e titlulu acest'a este ereditatea bisericei gr. orientali din Ardélul“; căci metropoliul unitu pretindea unu dreptu, ce nu-lu avuse nici odata mai nainte, unu dreptu strainu carele eră alu bisericei gr. orientali, dura nu alu celei unite. Multe s'ară mai potē dice in privința acăstă, precum si in privința „sistemei ieșuitice-ultramontane-absolutistic“ amintita de d. M., că sa le cunoșcemu deplinu, dura ne-aru trebui spatiu si tempu mai multu.

Astu-feliu stăndu lucrul, creda ca me asig in dreptu cu cuvintele acestea: „Ce este alta fapt'a autorului (v. metropoliu), decăt o resvretire tendintiosa, cenu ajotă scopul intr-o nemicu, ieră autorului forte multu i detragă?“ — că pre unele ce nu

FOISIGRA.

Contr'a-critică.

Critic'a dlu I. M. Moldovanu,

(Vechia Metropolia de N. Popa)

(Urmare.)

Bă, chiaru și in documentulu celu nou, celu reproduce d. M. dupa d. Hajdeu, tiparit in Archiv'a romāna tom. I. P. I. p. 93., in titlu stag ambe numirile a „Belgradului“ și a „Ardélului“, ceea ce dsea se vede ca n'a observat. Bă ce este inca si mai multu, chiaru și in contestulu notei metropolitanului Dosoteiu, din acela-si documentu, se află acese: „adeca eu vladic'a Dosoteiu ce amu fostu in Romanu și Husi, și mai mare preste tōte monastirile tieri Moldovei, asisdere vladica in Ardeleu etc.“ Asiā dura „in Ardeleu“, și nu „in Belgradu“! ceea ce se vede, ca d. M. din prea marele seu zelul ieră-si a trecutu cu vederea.

Si d. M. totu-si afirma, ca acăstă numire adeca a „Ardélului“ nu aru fi avendu baza istorica. Nu, ea nu are baza istorica pentru cei ce scriu istoria și critice cu tendintia, pentru cei carei a tōte le succesu si le resucessu numai că sa le ieră lor la societă. Si tendint'a dlu M. cu critic'a sea acăstă se vede destolu de apriatu și aici: elu aru vrea adeca sa imbeșt lumea cu apa facandu-o sa crede, ca metropoli'a unita de astadi, carea inca se numesc a Belgradului seu Albei-Iuliei in locu de a: Fagarasiului seu a Blasivului — aru fi cea vecchia restaurata. Dă, metropoli'a unita inca vedea, ca per fas et nefas, se numesc a „Belgradului“, dura ea e „unită“, pre cându cea vecchia a fostu exemplu in istoria, pre cându tiéra său tieriile re-

oru Brasovului și tinențul său în comerț; și să vedem pentru ce adă Brasovului și tinențul său inferior Sabiu și progresă, — și pentru ce Sabiu și scaunele sale au regresat și regresă mereu, și incă în voiajorul astăzi în transilvania unei monastiri.

Sa fie oră cauza că sasii din Brasov au făcut progresul în industria — ferescă Domnul și ei se astăzi că în evoluție; — din contra în multe ramuri de industrie, sasii din Sabiu stau pe unu nivel mai înalt că sasii din Brasov — care să fie dura cauza, me va întrebă du + Eata și respundu în data. Cările de comunicație acomodate după spiritul temporului — suntu dle + suflului comerțului, cine le posede progresă, cine nu le posede regresă, — și va regresă mereu până în vecii vecilor !

Sabiu și regresat pentru că au fostu lipsit de o cale mai acomodată comerțului, și face și actualmente că în tempii patriarcali totu comerțul său de esport și importu pre căi străbatendu cu mari anevoiție și pericule văile Carpaților, Brasovul care în acestu modu și facea și elu comerțul său, ne spune analizele comerciale că totu transactionile comerciale de importu și esportu nu valoră atunci decât în sute de mii, astăzi acele transactioni se urcă la dieci de milioane, și acestu imensu progresu pre care-lu vedem cu ochii no-i în datorău decât căilor de comunicație ce ni s-au deschis acum 15 ani, Sioseli, Predelu, Valea-Prăhovei. — Vedeti dle +, o singură cale de comunicație au schimbatu situația și la noi și în România.

Orașul Ploiești din România libera care înaintea acestei căi de comunicație avea unu aspectu de oraș turcesc, astăzi, nu mai multu, că în 15 ani, are unu aspectu și o miscare comercială de orașul european și s-au insotit afacerile comerciale și lui și noue.

In Brasovu s-au împărțit numerulu comerților români de cum era odinioara.

Totu comunitatea române din districtu înaintă, locitorii astorii comune facu astăzi indieciu comerțu de ce faceau mai înainte, și mergu din din în progresu. Ce-va mai multi satenii români din satul Ghimbav etc. care mai înainte nu se pomenea sa facă comerțul astăzi, întreținu comerțul micu cu diferite produse din România cu Brasovul și de progresul loru se bucura ori-ce român bine simtitoriu.

A combate și a fi în contră ori-cărei căi de

comunicație ce aru legă Transilvania cu România este absurditatea absurditătilor.

Acum însă spiritul temporului ne fluera la crește și ne striga că acestu modu de căi cum le-am avutu până acum, nu mai corespunde comerțului.

Astăzi locomotivă străbate orientul și occidentul, și noi umblându și facendu comerțul preosie și că vomu ajunge la unu rezultat funestu.

Astăzi cându România libera este în ajunul său legă căile săle ferate cu orientul și occidentul, nu trebuie să uităm că dela acela scumpă și frumosă România depinde existența de viață a tuturor locuitorilor Transilvaniei, și în momentul ce industriei și comerțului transilvano nu i se va deschide juncțiuni de căi ferate corespondentore intereselor săle comerciale cu România și prin România cu Turcia europeană — și în momentul ce vomu remanea paralizati de aceste căi de comunicație, și vomu perde și unicul teren remasă comerțului și industriei transilvane, în momentul acelui, dicu, amu perdutu radimulu existenței noastre, acelu momentu va și sentința de moarte a Transilvaniei atunci nu sciu ce voru deveni sasii de care se preocupa și multu du +, dară sciu de sigur ce voru deveni români care constituie majoritatea acestei frumosetării, me ingrediescă să o spună, lasu să o cugete eu mai multa seriositate du +.

(Va urmă.)

Cohalmu, 2 Februarie 1873.

(Urmare și fine.)

Serbatoreea acăsta a decursu în următoarea chipu :

Biserica săi săntău cu observarea tipicului bisericăi noastre, asistând la serviciul dumnedieescu 12 preoți din protopiatul Cohalmului. — Apoi, la actul săntirei a fostu invitată totă intelectualitatea opidului Cohalmu : fruntași clericali din partea bisericei evang. luterana, din partea bisericei rom. cat. și gr. cat. precum și din partea oficiolatului, și judecătoriei singulare preste totu și din partea comitetului opidanu. Din totu cercurile acestea, au participat individi la actul săntirei bisericei, carele după seversirea a liturghii să termină cu o cuventare, rostită de parintele adm. prot. Nicolai D. Mircea, carele loându-si de tema cuvintelor : „Mare este Domne ! și minunate sunt lucrurile Tale ! Si nici unu cuvintu nu este destul să spore laudă minunilor Tale !“ — a vorbitu preste totu, despre poterea cea mare dumnedieescă, ce au lucrăt inca dela începutu asupră omenimii intregi, se provoca la is-

torie, lumei face apoi o asemnare între testamentul vechiu și nou, și arețându starea în carea se află poporele lumei vechi, arata că au fostu de lipsă a venit Mesia celu sagaduit de Domnul și prorocul cu sute și mii de ani mai înainte prin proroci, a resipit velulu intunecului în care orbecau acele popore, prin propovăduirea evangeliei, prin intemeierea bisericei, fiindu insusi capulu bisericei ; de aici apoi și însemnatatea serbatorei, pentru care ne-amu adunat astăzi, — ce e biserică, și că ce însemnatatea au avutu și are biserica în viață fiescăcăruia poporului ; persecuția asupră bisericei lui Christosu, până la începutul vîcului alu 4-lea, cându apoi prin Imperiul Resaritului și ai Apusului cari s-au crescenti, — prin celu dintâi Imperiul român Mare Constantine, biserica lui Chr. dimpreuna cu creștinii și-au aflatu seculu și adăpostirea, ridicându-se bisericii în onorele creștinilor, tineră sinodelor ecumenice etc. etc. etc. care astăzi suntu fundamentele sinodelor și alu congreselor noastre bisericesc-nationali, și între altele trece cuventatorul la anul 1700, cându o parte din români s-au unitu cu biserica papastiescă său rom. cat., arata pre largu retele urmări provenite românilor din ținutul ; — perdeerea Metropoliei la anul 1713, până cându provodintia cea dumnedieescă precum poporul israelitesc spre alii eliberă, i-a trămisu unu povătitoriu, asemenea bisericei gr. res. în tempul suferintelor celor grele i-a trămisu unu povătitoriu, i-a trămisu unu parinte, carele a fostu în stare a desgropă și reinvia vechia noastră metropolia, celu mai scumpă dreptă, pre carele l-amu fostu perdetu cu totul.

In sfersitu arata tristă sorte de cinci-dieci de ani începând de cându o parte din creștinii gr. res. din Cohalmu prin violențe uneltiri s-au fostu unitu cu biserica papista, — iera unii remanendu credinciosi străbunii religioni, cari intr'unu decursu de cinci-dieci de ani au deplânsu tristăloru stare neavându felu de biserica, o jumetate de secolu, precum ore-si cându Ieremia prorocul, a deplânsu caderea și resipirea Ierusalimului, aducendu vorbitoriul unele citate din plângerea Ieremiei, în asemnare cu tristă sorte a creștinilor gr. res. din Cohalmu suportata până aci, și apoi multimesc lui Domnul oa totu-si astăzi și-a adusu aminte de poporul său celu rasipit de 50 de ani — și asiă și încheia cuvantarea cu : „Bine-cuvintea susține alu meu pre Domnul și totu cele din launtru alu meu numele celu săntu alu lui ! Bine-cuvintea susține alu meu pre Domnul, și nu uită totu resplătirile lui ; Elu au umplutu de bunătăți postătea și cu-

si astă locul la mine, ale retramite duil I. Moldovanu acasa spre pastrare propria.

.

Totu asiă de necorectu procede d. M. și în privința celor următoare ; căci vorbindu la p. 33 din v. metr. dice : „Aci se spune că demonstrat, — prin decretul regelui Mathia dela 1479 — prin alu lui Vladislav dela 1494 — și prin dalteria data lui P. Parteniu, cumca episcopia Muncaciului a fostu supusa metropolitului român din Alba-Iulia.“

Lucrul sta altminteră, și nu cum lu spune d. M., provocarea ce o facu eu la locul amintitul în v. metropolia la mai multe documente, ce se vedu acolo — între cari și cele scum mentionate de d. M. — nu o facu pentru că sa demonstre eschisivu numai subordinația episcopiei Muncaciului metropolitului din Ardealu, ci pentru că sa demonstre aceea,

ca v. metropolia se estindea și asupră episcopilor de religiunea ortodoxă din Ungaria, preste totu, între cari firesc și Muncaciul. Asiă sta în „v. metropolia“ negru pre albu, și d. M. — deca aru fi scrisu eu cugetu curat și nu tendențiosu — aru fi trebuitu sa scrie cum este acolo pusu negru pre hărția, dara nu sa rezvertește sensul cuvintelor mele.

Dara duil i placu mai bine a se acătă în special numai de dependentia episcopală Muncaciului de metropolitul român din Ardealu, lasându la o parte scopul principal : extinderea v. metropoliei și asupră Ungariei, din cauza, cum se vede, ca nu-i venit la socotela a impună acestu adeveru nedisputaveru. Ei bine, sa-i facu pre voia și sa-i urmădu și pre acestu teren.

Asiă dara d. M. dice, ca prin acele trei documente nu e probata de locu subordinația episcopalui Muncaciului P. Parteniu metropolitului român din Ardealu ; „pentru ca în decretul lui Ma-

asiă subordinat nu-i potea fi, căci elu, Parteniu, era unitu ; dara la săntire potu-șe veni aceasta că uito, la S. Stefanu celu ortodoxu ? Curioză argumentare ! Cine a mai vediutu său auditu, că unu episcopu sa se hirotonescă prin altu archereu de confesiune străină ? Aiba bunătate d. M. a nămai areță inca vre-unu casu analogu în întreaga viață a bisericei creștine, et erit mihi Magnus Apollo !

Dara apoi se știe, ca unu episcopu la hirotonirea sea, are sa facă marturisirea creditiei, și sa dea promisiunea pentru pădurea ei, și înse cu juramentu, publicu în biserica, în diu'a hirotonirei sele. E bine, ce creditia va fi marturisită ore unu Parteniu unu i tu, înaintea unui S. Stefanu și a clerului și poporului ortodoxu ? Marturisită-va și elu ore ca crede în papă că locuitorul alu lui Christosu și infalibilu, — în purgatoriul și în cele-lalte puncte dogmatice ale bisericei papiste ? Ei, ei, dle, Moldovanu ! cătu de cumplită ai ratacita. Ore acestui genu de argumentație cum i voru fi dicendu latinii ? Nu ne-ai spus. Ore nu-i voru fi dicendu ei : Absurditas ? Dara cum de nu se duse Parteniu spre hirotonire, deca elu a fostu unitu, la metropolitul său său la vre-unu altu archereu papistu din vecinătate, cum facura și alti episcopi uniti în diile noastre chiaru, că tocmai la unu archereu ortodoxu său s. c. h. i. s. m. a. t. i. c. u., cum i numescu papistii pre ai nostri ? Ritulu ? Aceasta mai pucinu se ia în considerație. Dogmele, dogmele și mai pre susu decât acestea primatul și infalibilitatea papei, acestea suntu decizie la papisti, ai căroră coda suntu unitii.

(Va urmă.)

noscute au facutu tie si filoru lui Israile voile sele!*

„Amu cantat pre Domnulu si m'au auditu, si din tota necasurile mele m'au mantuitu, apropiati-te catra densulu si ve luminati.“

„Catu'-su de iubite lacasuriile tale, Domne alu poterilor; doresc si se seversiesce susletulu meu spre curtile Domnului, anim'a mea si tropulu meu s'a bucuratu de Dumnedieul celu viu; ca pasarea si-au afisatu sie-si casa si torturera cuibul eisi, unde si va pune puii sei, Altarele tale Domne alu poterilor, Imperatulu meu si Dumnedieul meu; ferici-ti cari locuiescu in cas'a Tea, in veoii veciloru Te voru laudă.“ Aminu. —

In urm'a acest'a incungurându-se biserica cu stropirea apei săntite, si apoi in biserica botediându-se tota multimea poporului adunat din tota parte din giurul Cohalmului, si asiā dându-se bine-cuventare poporului, si finindu-se actula săntirei, — la 1½ ora dupa prânz, la cuartirul domoului adm. ppescu s'a datu din partea comitetului parochialu unu prânz destulu de stralucit, la care au participat preste 40 de persoane. Oficiul a fostu reprezentat prin domnul maiestru cetatiensc (Bürgermeister) si inspectore Mauriciu de Steinburg, cea-lalta parte a judecatoriei prin domnul subjude Paulu Banotiu; din partea clerului: parochulu evangelicu din caus'a morbului nepotendu-se infacisia, prin transilu seu a daruitu biserica cu 5 fl. v. a., apoi parochulu rom. cat. si gr. cat.; in fine, mai multi reprezentanti din partea comitetului opidanu etc. —

Aci s'au tienutu toaste pentru Majestatea Sea Imperatulu si Regele, pentru ingrigirea acestui'a fatia cu biserica gr. res. pentru Escententia Sea Parint. Archiepiscopu si Metropolitu S i a g u n 'a, cu referinta la meritele cele mari a acestui barbatu; pentru Escententia Sea Par. Archiepiscopu si Metropolitu Dr. Vancea; pentru Ilustritatea Sea Domnului comite alu natiunei sasesci; apoi pentru dnii aceia cari la aceasta festivitate au reprezentat tota clasele de omeni din Cohalmu; pentru concordia si bun'a intielegere a natiunilor conlocuitore in Cohalmu si in Ardelu; in fine s'a urmatu mai multe toaste din partea felicitiloru individi, si cu privinta la felicitatele impregnari, — care totu s'au urmatu in celu mai corectu si mai frumosu rendu din partea ospetiloru, si asiā pre la 5 ore dupa prânz seversindu-se si acestu ospatii, s'a dusu fiescare pre la ale sele, mangaiati toti ca crestinii gr. res. astadi au inceputu cu ajutoriul lui Dumnedie a agdi in biserica loru s. liturgia si latirea cuvenitului lui Ddieu prin propoveduire, de care au fostu lipsiti intr'unu decursu de 50 ani, vrea sa dica o jumetate de vîcu. —

Iera ca crestinii acestia ratacisi de o jumetate de vîcu au avulu si au zelu catra biserica strabuna, acesta se pote vedea si dintr'o colecta facuta cu ocaziunea tienerei sinodului parochialu de acum, — unde singuri crestinii gr. res. din Cohalmu, au colectat de buna voia pentru zidind'a biserica preste 1500 fl. v. a. — vrea sa dica, totu suferintele cele grele ale crestinilor gr. resariteni din Cohalmu, astadi se potu privi cu adeveratu ca totu atatea virtuti ale loru. — I. B.

Varietati.

** Bola politica a domnului de Bismark. Estragemu urmatorele linii dupa o corespondintia din imperiul germanu, publicata de „Dagblad“ din Copenhaga, cu datul de 18:

„Bola politica sa ivitu de catu-va tampu in-tr'unu modu forte erdu, si medicii nu cunoscu nici unu remediu pentru a o tamadui.

„Greeley a murit de o ambitiano iritanta, si Bismark este ruinatu de luptele sustinute continuu intre puternicii sei muschi si nerveli sele iritante. Corpulu se simte bine, merge la venatore, fomedia pip'a linisit, se adapta bine de bere si gusta cu placere totu ce i-ar putea procuru cine-va mai bunu la bucataria; spinulu dorsal se simte inca bine spre a conduce o lume cicalitor; pieptulu, cu deseverire bombat, se intorce cu mandria spre inimicu; bratilu aru putea intinde arcoul lui Ulysses si aru face sa petrunda sageta pâna in urechile acului; cu tota acestea, se petrece ce-va in interiorul seu, si de aci incepe reul. Nervele delicate ale cervantului, care este, dupa cum se scia,

situat pre occiputu si cuprinde vointia, nu mai suntu in comunicare cu spinulu dorsulu. S'a produs o schisma intre occipulu si nogue; subiectul este, ca sa dieu astfelu, decapitatu, de unu felu de guilotina morală. Aru patea duce capulu seu pre bratice, fara ca starea sea sa sofera oresi-cum vre-o schimbare din caus'a acest'a; caci, ceea ce este de particularu in bola politicei, este ca capulu si corpulu nu mai suntu in armonia. Ceea ce este si mai multu, si ca capulu este taiatu in deo. Mintea si creerii suntu in resbelu un'a in contra celor-lalti, materi'a cerebrală fierbe in minte, si marile idei ca si marile proiecte turbura somnului, pre candu artelierulu vointiei, care este situat in mic'a camera a occiputului, refusa servitiulu. Vointia a devenitu vacilanta si nesigura, si capulu este obositu de acesta lopta intre inteliginta si vointia. Cugetările aru voi sa iesa, dara ele se oprescu mai inainte de a trece pragul usiei, capulu se ingredia si mintea se paralizadia.

Astfelu este bola politica care se manifesta la state ca si la omeni. Aceasta bola a cuprinsu cu deseverire imperiul germanu, si mai cu ose-bire pre Prussia. „Telegrafulu“ de Buc.

Nr. 26/1873.

Escriere de concursu.

La ordinul maritului Consistoriu archidiecesanu nr. 859. a. tr. pentru veduvit'a parochia Gridu, in districtul Fagarasiului, se scrie concursu cu terminu pâna la 8 Martiu 1873.

Nomita parochia consta din 226 familii, cu 849 suflete; cu acesta parochia suntu impreunate urmatorele emolumente :

- a) cate 8 cupe bucate de familia;
- b) trei pamanturi de aratura a cate de o galata;
- c) o senatia de 4 cara, folosita in totu anul de parochu;

d) si usitatele venite stolare dela poporu.

Doritorii de a ocupá acesta parochia au sa-si inainteze cererile loru, instruite conform Statutului organicu, subsrisului scaunu protopopescu, pâna la terminul susu aretat.

Fagarasiu, 8 Februarie 1873.

Cu intielegerea comitetului parochialu.

Scaunul protopopescu gr. or. alu tractului.

Petru Popescu,
(2-3) protopopu.

Concursu.

Devenindu de curendu in vacanta statiunea invietatoresca din comun'a Glodu-Gilesei protopopiatulu Iliei — pentru ocuparea postului de invietatoriu intru acesta statiune se scrie concursu pâna in 1-a Martie 1873.

Emolumentele suntu:

140 fl. v. a. Casa cu gradina de legumi — lemnne pentru incalditu cate voru si de lipsa. —

Doritorii de a acupá acesta statiune suntu avisiati a-si tramite documentele si atestatele sele la subsrisului scaunu protopopescu, cu terminul prefispo.

Iliu 5 Februarie 1873.

Ioanu Orbonasiu

Tract. protop. si insp. scol.
(2-3) district.

Nr. 16—1873.

Edictu.

Prin care Dumitru Petru Georgiu, carele de nouă ani au paresit pre soci'a sea Mari'a Bucuro Bischinu ambi din Gurariului scaunu Sabiului, fara a se sci loculu astrelui lui, se provoca, ca in terminu de siése luni, si anumitul pâna in 15 Augustu a. c. cu atât'a mai multu sa se infatisizeze inaintea subsrisului scaunu protopopescu, cu catu la din contra procesulu divortiale intentatu asupra lui, se va decide si in absentia lui, conform prescrierii canonice a bisericei ortodoxe resaritene.

Sabiul, 1 Fauru 1873.

Forulu matrim. gr. res. alu tractului protopresbiteralu alu Sabiului I.
(2-3)

Edictu.

Fir'a Albu din Seleudu, soci'a legitima a lui Constantino Căndeal totu din Seleudu, de relegea gr. or. carea de unu anu au parasit pre sociul seu, fara a se sci loculu astrelui sele, se provoca prin acest'a, ca in terminu de unu anu dela datulu de mai josu sa se presentedie inautea forului matrimoniale subseris, pentru ca la din contra, procesulu matrimoniale intentatu de susu numitulu seu barbatu, se va otari si in absența sea.

Deagu, 2 Febr. 1873.

Forulu matrimoniale gr. or. alu tract.

Ternavei de josu.

Daniilu de Tamasiu,
(2-3) adm. prot.

Anunciu.

Subscrisulu me onorezu a face cunoscutu on publicu ca astazi mi-am deschis

Cancelari'a advocationale
in Brasovu, tergulu pescelui nr. 100.

Cunoscintele teoretice precum si pras'a facuta pâna acum'a me indreptatieseu a promite clientilor mei aperarea cea mai prompta si energa a intereselor sele la tota tribunalele si judecatoriele, in ori-ce felu de procese civili, cambiali, urbarali si criminali precum si in tota afacerile politice, concursuale si fundurarie.

Totuodata voi ingrijii ca causele mie incedintate sa se resolve si decida catu mai curendu.

Brasovu in 6 Fauru 1873.

Nicolau Densusianu
advocatu.

Concreddeti-ve celoru adevere de bune!

Medicamente esamineate chemice prin judecatoria, in anulu 1868 in Vien'a si recunoscute de esecelinte prin marturii si atestate numerose.

Balsam-preservedativu contr'a carcelor, midilocul celu mai cu efectu contr'a nemistuirei, slabiciunei de stomachu, carcelor in stomachu, epilepsiei, durerilor de colica si frigurilor gastrige (periodice).

Pretiul unei butelce intregi dimpreuna cu povatiuirea de intrebuintare 1 fl. 50 cr., unei butelce de jumetate 80 cr.

Siropu de plante de muschiu preparat de Dr. Miller.

Suprindietoriu in efectuala seu contr'a catarru de peptu, tussei, regusierei, mucosirei (flegma), catajului de cätelegu si noda, scuipirei de sângue si contr'a tuberculosei incepatorie de plumbani.

Afara de acestea siropul acesta s'a intrebuintat cu succesu bunu contr'a tussei cu găfăire si tussei inadusitorie a copiiloru, sioparlaitie de pele, din care causa acestu siropu lu tienu multe familie totu-déun'a in rezerva. — In tigalitie originale pentru adulti si copii dela 4—5 ani.

Pretiul unei tigalitie dimpreuna cu povatiuirea de intrebuintare 50 cr.

In Sabiu se poate capeta adeveratu numai la Michael Sili, comerciant de specerie, de asemenea in Barotu la M. Lebitzky, farmacistu; Bistritia la F. Kelp; in Blasius la C. Schiessl, farmacistu; in Orastie la C. Reckerd, farmacistu; in Mercuru la F. Leicht; in Deesi la I. Kremer; in Fagarasiu la I. v. Steinburg, farmacistu; in Gheorgiu Ditrui la I. Szathmari, farmacistu; in G.-Szt-Nicolae la F. Fröhlich, farmacistu; in Hossu-faleu la F. Jekelius, farmacistu; in Alb'a-Iuli'a la C. Boos; in Kezdi-Osiorhei la F. Lukats; in Clusiu la C. H. Binder, farmacistu; in Kovasna (Alovatu) la Mehlich et Imre; in Brasovu la F. Iekelius, Ed. Kogler si Gr. Sav'a, toti farmaciști; I. Dusioiu, I. G. Galz, comersanti de specerie; in Muresiu Osiorhei la M. Bucher; in Mediașiu la A. Hienz, farmacistu; in Aiudu-Mare la F. Horvath; in Seghisor'a la I. B. Teutsch, comersante; in S.-St.-Georgiu la Schutag et Comp. in Reginulu sarascu la S. Dietrich; in Temisiora la C. Kessely.

(2-3)